

היכל הוראה

פסקי דינים * תשובות * הוראות

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע בראשות בנו גאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראנדסדארפער שליט"א מגדולי פוסקי דורנו ובעל שו"ת היכל הוראה * יו"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון פג * פרשת תולדות תשפ"ה

בין כותלי ההיכל

פסקי דינים מתוך שאלות ותשובות ששלחו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

השבוע ביקר מורינו שליט"א בעיר לייקווד בניו ג'רזי לרומם קרן התורה וההוראה בישראל, ומסר כמה וכמה שיעורים בישיבות וכוללים בכמה מקצועות התורה, וכן ביקר בכמה וכמה מקוואות, כמו"כ היה ביקורים אצל רבנים וראשי ישיבות שליט"א, ובאחד מהביקורים היה אצל אחד מרבני הכשרות בלייקווד ועלה כמה ענייני נידונים בכשרות ובענייני תולעים במאכלים, וכן דנו בדברי החותמות על מוצרי דגים, ובאחד מן הדברים שדנו היה גם על נושא של אפיית המצות, ועלה מורינו שליט"א בענין מה שכתוב בשו"ת חתם סופר (ח"מ סימן קצ"ו) שהקפיד מהכנסת המים לקמח עד אחר אפיית המצות שלא יקח יותר מג' דקות, שהרבה דנו בדבריו דא"כ שייך במציאות שבזמן קצר כזה להספיק מנתינת המים עד האפייה, ולכן יש שרצו לומר שמעשה ניסים היה שם באפיית המצות, ומורינו שליט"א אמר שרואים כשמעיינים שם בתשובה שלא רק המצות שלו הקפיד כך אלא הקפיד שכל עירו יעשו באופן זה, ע"כ אמר מורינו שליט"א שלא היה מעשה ניסים אלא נראה דהיה לו שיטה מיוחדת, והוסיף שלאחרונה מצא איזה שיטה שנראה שזה היה השיטה שהשתמש בו, שמלאכת הרידוד היה במהירות גדולה ובשיטה מיוחדת דהיינו המרדדים (ועלגערס) שאינם עושים את פעולתם ע"י מארוך (קאטשיקע) רק עשו רידוד ע"י שהכניסו את העיסה של המצות לתוך שני מארוכים (קאטשיקס), וכן היה כמה ועלגערס שכל אחד העביר לשני וכך נמתח המצה, ואמר שלאחרונה מצאו שכן עשו כל השנים אלו שהקפידו עבודת יד, וכן הראה להם מה שכתב בספרו היכל הוראה (חלק ה' דף סד)

וז"ל והנה עתה בעת ירידת הספר לדפוס, הראני חכם אחד מש"כ הגאון המופלג מוה"ר צבי יחזקאל מיכלזון זצ"ל הי"ד, אב"ד פלונסק וחבר ועד הרבנים בוורשא בגדולי המשיבים בפולין שבספרו שו"ת תירוש ויצהר (ס"ק פח) נשאל בענין הזה, ותו"ד השאלה, שלפי דברי ועד הרבנים בוורשא שפרסמו שאוסרין מאשין מצה, מה דעתם על האופן הזה, שמכניסים את חתיכת העיסה של המצה לתוך שני הקעשיקעס [מערוכים], ויוצא מהם הבצק ערוך ומרודד.

וכתב לו הגרצ"י: אכן מה ששאל כ"ת לענין הוואלצען (היינו גלילים) במקום וואלגהעלצער (היינו קעטשיק, מערוך) בזאת נוהגים היתר בעירנו אף מהדרין. ובשנת תרע"ה מפני סיבת המלחמה הגדולה ר"ל, נשארתי אז שנה שלמה בקרלסבאד והיו שם פליטים ממדינת גאלציה ערך חמישים אלפים מאחב"י וביניהם ערך שישים רבנים ורביים נכדי צאנו בעלז וראפשיץ ועוד.. ושוב שכרנו בקארלסבאד דירות מיוחדות, והקמנו שלמה בתי אופים גדולים לאפיית מצות, והיה ג"כ באופן הוואלקין (גלילים, שאחר שנעשה הטייגיל (היינו עיסה של המצה) לא היה וואלגהעלצער (היינו מרדד) רק ניתן בין הוואלקעס (הגלילים) ויצאה המצה במד השני בין הוואלקעס (הגלילים) והמצות נאכלו בבית הרבנים ורביים בלי שום ערעור וחשש ח"ו, עכ"ל

מעתה נמצא שאין זה כלל שיטה חדשה שזה עתה הומצאה אלא כבר נהגו כן מקדמת דנא וכתב שאין זה ענין של שעת הדחק אלא הוא מותר לכתחילה למהדרין ללא שום חשש וברוך שכיוונתי, עכ"ל מורינו שליט"א בתשובה שם

אם מותר באמצע פסוקי דזמרה לענות אמן לאדם המברכו בבריאות וכדומה

מי שלפעמים כשנותן צדקה באמצע פסוקי דזמרה, המקבל מברך אותו בברכה, הרי שאין לו לענות אמן על הברכה של המקבל מפני ההפסק. וכבר מבואר במשנ"ב (ב"ב ס"א) דלפי מנהגנו כהיום שאין אנו נוהגין לשאול בשלום בבהכ"נ בעת התפלה, חלילה לשאול או להשיב אפילו ד"ת לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה, א"כ כל שכן שאין להתיר עניית אמן על ברכת חבריו.¹

פרשיות תפילין שמחק בהן השרטוט

נתן פרשיות התפילין שלו להגהה, והמגיה בדקם ומצא שנמחק השרטוט של הקלף, הרי שתפילין אלו כשרות לכתחילה, כי בתפילין יש דעות בפוסקים², דאף אם לא שירטט כלל בשעת הכתיבה ג"כ כשרים, ואפילו לא שירטט השיטה העליונה מהפרשה שבתפילין ג"כ כשר³.

היה ניעור כל הלילה אם מותר לו ללכת לישון חצי שעה קודם עלות השחר

מי שרוצה להיות ניעור כל הלילה, וקודם אור היום רוצה לקחת תנומה לעפעפיו כמו חצי שעה, הרי שלכתחילה אסור לעשות כן, דחיישין שמא ירדם ויעבור זמן קריאת שמע, וכן הוא דרך הטבע כשאחד ניעור כל הלילה כשהולך לישון שינתו חזקה יותר ממי שכבר ישן כמה שעות⁴. אמנם כל זה דוקא אם היה ניעור כל הלילה, אבל אם בתחילת הלילה ישן כמה שעות וניעור משנתו, וקודם עלות השחר רוצה לישון, ככה"ג לא חיישין שמא ירדם. והוא הדין בשינה שלפני עלות השחר, אם כבר ישן בתחילת הלילה ליכא למיחש כל כך דילמא אתי לאמשוכי בשנתו ויפסיד התפילה, ומכל מקום נכון שיעמיד שומר קודם שהולך לישון שיקצנו לתפילת שחרית בזמנה.

1. כן השיב מורינו שליט"א בשו"ת היכל הוראה ח"ד (הוראה יב) ונימק, הגם שמצינו שאמרו חז"ל בברכות (נג ע"ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך, ואם כן היה מקום לומר שבין הפרקים יכול לענות אמן אחר ברכת המקבל, מ"מ זה אינו, כי רק התם דמיירי בברכות שתקנו חז"ל שענין עניית האמן הוא להורות, שאמת היא הברכה והוא מאמין בברכה שבירך ובתפילות שיש בהן בקשות, וכיון גם שהוא מתפלל יהי רצון שתתקיים בו הברכה [עיי' או"ח סי' רטו במשנ"ב ס"ק כא], אבל ברכות שמברך אותו המקבל אין בהם שום ענין, רק מה שרוצה שיתקיימו בו הברכות שבירך אותו, וזה לא מצינו שמוותר לו להפסיק בשביל זה.

ואף שמצינו במשנ"ב (סי' סו סק"ד) שכתב, שמה שפסק המחבר דמותר להשיב שלום לכל אדם, היינו באופן שהקדים לו שלום, ולכאורה נימא דה"ה כאן כשהלה הקדים ברכתו מותר לו לענות אמן על ברכתו, נראה דזה אינו דהתם התירו להשיב מפני הכבוד, אבל להשיב אמן על ברכתו כדי שתתקיים הברכה, בזה לא מצינו שהתירו לענות כנגד המברך.

2. עיי' שו"ע הרב סי' לב סעי' ח ובביאור הלכה סי' לב ד"ה 'אין צריך לשרטט כ"א שיטה עליונה' בשם הגר"א.

3. בתשובת היכל הוראה ח"ד (הוראה ז) כתב מורינו שליט"א, דהנה בשאלה זו, אם השרטוט צריך להתקיים לעולם, דעת הרע"ק א בשו"ע (יו"ד סי' רע"א סעי' ה) ובתשובותיו (סי' ט) דמה שהשרטוט צריך שיתקיים לעולם הוא לעיכובא, ויש חולקים על זה, עיי' בספר מקדש מעט (ס"ק לד), ועיי' עוד בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' קמ"ח) דמנהג העולם כמש"כ המק"מ כאן בשם תשובת אהלי יעקב דמעולם לא שמענו לבדוק ס"ת ישן אם השרטוט קיים וכיו"ב מוזוה דדין זה רק לכתחלה. ועיי' במשנת הסופר (סימן ג' ס"ק יז) דלא מועיל לשרטט אח"כ.

4. כן השיב מורינו שליט"א לשואל בשו"ת היכל הוראה ח"ד (הוראה ז), דדינו דומה למה שמבואר בשו"ע (או"ח סי' רלב) גבי מנחה שאסור לאדם לאכול סעודה גדולה חצי שעה קודם זמן מנחה, דחיישין שמא ימשך בסעודתו עד אחר זמן תפילת המנחה. ואמנם בחג השבועות שהרבה נוהגים ללכת לישון אחרי עלות השחר, צריך לומר דכיון שכן נהגו מעולם, לא חיישין דילמא אתי לאמשוכי בשינה.

